GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḑI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SE PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

№ 177. *Joi, Vinerĭ 8 (20) Augustŭ.* 1886.

Brașovŭ, 7 Augustŭ 1886.

Organulŭ independențilorŭ din Clușiu se mângăiă în celŭ mai nou numĕrŭ cu speranța, că deși opoșiția maghiară nu este aḑĭ destulŭ de puternică a rĕsturna sistemulŭ actualŭ, nu preste multŭ va sosi timpulŭ când îlŭ vorŭ rĕsturna deficitele cele marĭ în financele statului, „pentru că, ḑice elŭ, deficitele nu se potŭ acoperi prin nicĭ unŭ autografŭ regescŭ“.

Amintita fóiă arată, că sub stăpânirea lui Tisza se sfĕrșesce fiecare unŭ cu câte unŭ deficitŭ de 10—20, ba chiarŭ și 30 milióne peste sumele preliminate în bugetŭ. După raportulŭ oficialŭ, în primulŭ semestru alŭ acestui anŭ Ianuariu—Iuniu, Ungaria a avutŭ 134 milióne venite și 166 milióne cheltuelĭ. Va sĕ ḑică deficitulŭ semestrului primŭ face în calculŭ rotundŭ 33 milióne, pe când deficitulŭ pe întregŭ anulŭ bugetarŭ era prevĕḑutŭ numai cu 14 milióne. Prin urmare numai în semestrulŭ primŭ alŭ acestui anŭ Ungaria are cu 26 milióne mai multŭ deficitŭ decum își făcuse guvernulŭ socotéla.

Organulŭ clușianŭ mai face socotéla, că décă se va socoti deficitulŭ pe alŭ doilea semestru numai cu a treia parte, adecă cu 11 milióne, la finele anului se va urca deficitulŭ întregŭ la 44 milióne, va fi dar tocmai cu 30 milióne mai mare decum l'a preliminatŭ guvernulŭ pe anulŭ 1886.

Cum că calcululŭ ce-lŭ face fóia oposițională nu este nicĭdecum tendențiosŭ, ne putemŭ convinge chiar din limbagiulŭ acelorŭ foi vieneze, carĭ în timpulŭ din urmă au găsitŭ cu cale sĕ ia în apĕrare guvernulŭ d-lui Tisza. Cea mai de frunte dintre ele, „N. Fr. Presse“, vorbindŭ despre raportulŭ ministrului de finance ungurescŭ pe cvartalulŭ din urmă, ḑice între altele:

„Abia au trecutŭ câteva lunĭ de când s'a pronunțatŭ în parlamentulŭ ungurescŭ verdictulŭ asupra pĕcatelorŭ guvernului, și étă că din nou s'au cheltuitŭ mai multŭ de 20 milióne peste preliminarŭ și acum ministrulŭ de finance ne spune că'ĭ mai trebue încă 20 milióne spre a susținé solvabilitatea caselorŭ statului. Décă vomŭ mai adauge aci și sumele de amortisare ce trebue sĕ facă în totŭ anulŭ spre tómnă, ne vomŭ convinge, că ministrulŭ de finance ungurescŭ va face în anulŭ acesta datorii de 70 milióne.“

„Sĕ ne aducemŭ numai aminte de trista icónă a financelorŭ statului, ce s'a desfășuratŭ în primăvéra anului trecutŭ în parlamentulŭ ungurescŭ, când guvernulŭ a fostŭ silitŭ sĕ-șĭ mărturiséscă pĕcatele. Nicĭ unŭ resortŭ nu era care sĕ nu fi trecutŭ peste sumele preliminate; în tóte cheltuelĭ fără controlulŭ ministrilorŭ și alŭ parlamentului; în tóte se vede mâna ușóră, care nu cunósce mĕsură și nu ține sémă de puterea financiară a statului. Atuncĭ Colomanŭ Tisza s'a apĕratŭ cu popularitatea numelui sĕu. Acésta însĕ nu schimbă nimicŭ din critica situațiune financiară a Ungariei. Bĕtrânulŭ Ghiczy a ḑisŭ când era ministru de finanțe: „Décă nu ne va succede sĕ acoperimŭ deficitulŭ statului, tóte jertfele ce le-a adusŭ națiunea maghiară din ḑiua dela Mohacs încóce vorŭ fi zadarnice.“ Fie care amicŭ adevĕratŭ alŭ Ungariei trebue sĕ sfătuéscă pe guvernŭ d'a se abate din calea periculósă pe care a apucatŭ. Elŭ trebue sĕ evite pe viitorŭ câtŭ mai multŭ creditele suplimentare. Timpulŭ e criticŭ și forțele Ungariei slăbite prin crisa economică, nu mai potŭ suferi nouĕ încordărĭ. Singurulŭ mijlocŭ de scăpare este cruțarea.“

Cruțarea! Frumósă vorbă, numai atâtŭ că guvernulŭ ungurescŭ nu cunósce cruțare nicĭ pe tĕrêmulŭ financiarŭ, nicĭ pe celŭ politicŭ național, nicĭ în interesulŭ visteriei statului, nicĭ în interesulŭ popórelorŭ lui. Décă s'a făcutŭ vr'o cruțare, atuncĭ s'au cruțatŭ numai pasiunile și susceptibilitățile șovinistice maghiare, s'au cruțatŭ îngâmfarea și poftele de domnire ale privelegiațilorŭ marĭ și micĭ ai rasei....

Resultatulŭ îlŭ vedemŭ. Elŭ este destulŭ de elocventŭ. Șéptedecĭ milióne deficitŭ anualŭ în timpŭ de pace. Feréscă Dumneḑeu, ca mâne poimâne sĕ nu se ivéscă vr'unŭ periculŭ din afară care sĕ ne'ncurce în rĕsboiu, căcĭ atuncĭ preḑicerea lui Ghiczi s'ar adeveri într'unŭ modŭ îngrozitorŭ!

Vai de țéra care este guvernată de unŭ sistemŭ, ce nu póte produce decâtŭ asemenĭ resultate!

Periculułŭ Maghiarilorŭ.

Sub titlulŭ acesta scrie „Budapesti Hirlap“ de Duminecă următórele:

»Numai câteva ḑile ne despartŭ de adunarea generală anuală a „Kulturegylet“-ului maghiarŭ din Ardélŭ. Ne folosimŭ de acéstă ocasiune festivă, ca pe basa esperiențelorŭ câștigate în fața loculuĭ, în cuibulŭ agitațiunilor valahe și alŭ întrigilorŭ, se rădicămŭ per déua, pentru ca se védă tótă țéra ącele situațiunĭ intolerabile, carĭ în părțile de dincolo de Muntele Craiului amenință cu celŭ mai seriosŭ periculŭ, nu numai situațiunea politică a națiunei ungurescĭ, ci chiar și integritatea corónei Sântului Stefanŭ.

S'au comisŭ și se comitŭ pe fiă care ḑi greșelĭ, întrelăsărĭ și fapte neiertate, și noi nu întârḑiămŭ a învinovățĭ pentru acestea, atâtŭ pe Valahĭ, carĭ s'au aruncatŭ în brațele propagandei trădărei de patriă, câtŭ și acea atitudine greșită a Maghiarilorŭ de acolo, prin care au datŭ putere acestei propagande.

A sositŭ timpulŭ, ca societatea maghiară sĕ cunóscă motivele de căpetenia ale acestei drame, ce se jócă pe pămêntulŭ muntosŭ alŭ patriei; a sositŭ timpulŭ ca organele publice ale guvernului, ale legislațiune. și mai virtosŭ organele de acolo ale jurisdicțiunei sĕ ajungă o-dată la deplină consciință de sine și sĕ privéscă la neghina și mărăcinele nisuințelorŭ lorŭ de pănă acumŭ, precum și la fructele faptelorŭ lorŭ de aḑi, carĭ suntŭ împreunate cu o oribilă responsabilitate.

Ungaria trebue sĕ védă, câtŭ de gigantică este problema, la care s'a angagiatŭ „Kulturegylet“-ulŭ, când a pusŭ în mișcare mijlócele și modalitățile de a înlătura periculŭlŭ, — Ungaria trebue sĕ védă, că pe acéstŭ „Kulturegylet“ nu este ertatŭ a-lŭ lăsa isolatŭ în mijlocul acestei grele lucrărĭ naționale. Nisuința nóstră este ca sĕ deșteptămŭ consciința de sine a națiunei maghiare, sĕ îndemnămŭ la activitate și cu micŭ cu cu mare sĕ sprijinéscă, sĕ apere și sĕ ducă mai înainte stindardulŭ acela, pe care este scrisŭ ca devisă păstrarea Transilvaniei.“

Cu aceste cuvinte întroduce „Bdp. Hir.“ publicarea unorŭ corespondențe ce ḑice că le primesce din Ardélŭ. Despre autorulŭ acestorŭ corespondențe care se subscrie „Csaba din Clușiu“, susține „Bdp. Hir.“, că ca martorŭ ocularŭ ar fi urmăritŭ în decursŭ de mai mulțĭ anĭ cu deosebită atențiune periculŭ ce se desvóltă în Ardélŭ și prin urmare îlŭ află de competentŭ a face unele descoperirĭ în acéstă cestiune. Pentru ca cetitorii noștri sĕ védă cam de ce soiu suntŭ „descoperirile patriotului“ din Clușiu, reproducemŭ aicĭ prima corespondență a acestuia, care e de cuprinsulŭ următorŭ:

Valahŭ și Daco-Românŭ.

Clușiu, 14 Augustŭ.

„Odinióră, pe timpulŭ regelui Leopold I, când ómenii Camarillei din Viena încă nu asmuțaseră pe Slovacii din țĕrile de josŭ în contra Ungariei, cestiunea și luptele de naționalitate erau necunoscute în istoria patriei nóstre. Poporulŭ valahŭ, care a trăitŭ în pace cu Ungurulŭ șése sute de anĭ, și care împreună cu elŭ trăgea la bine și la rĕu, nicĭ nu visă despre aceea, ca pe basa falsificărei istoriei sĕ 'șĭ aróge sieșĭ antietate față cu acestŭ pămêntŭ, ér pe națiunea maghiară s'o insulte ca pe o „venitură tâlhărescă«.

„Regii noștri dedeau Valahilorŭ, carĭ se distingeau în serviciulŭ patriei, epitete nobilitarĭ, 'i făceau »nemeșĭ“, și acești »nemeșĭ« simțiau și se mărturisiau pe sine de Maghiarĭ, se luptau dimpreună cu ceilalțĭ »nemeșĭ« pentru interesele națiunei, ca și cum strĕbunii lorŭ n'ar fi fostŭ nisce Knezĭ emigrațĭ dela Balcanĭ în decursulŭ evului mediu, ci ca și cum ar fi fostŭ ei din vița lui Arpadŭ. Valahulŭ devenitŭ nobilŭ maghiarŭ se lupta chiar și contra némului sĕu, décă era vorba de apĕrarea drepturilorŭ Țĕrei ungurescĭ, precum o documentéză acésta numeróse casurĭ de pe timpulŭ lui Horia, ba chiar și din anulŭ 1848“.

»Cei mai mulțĭ Valahĭ încă și astăḑĭ păstréză cu scumpătate pe fundulŭ lăḑii diplomele nobilitare și numai după înalte rugăminte le arată când și când scrutătorilorŭ calĕtorĭ. Nu de multŭ acești »nemeșĭ« erau nesuferibilĭ înaintea agitatorilorŭ și nicĭ în vorbă nu voeau sĕ stea cu ei.

„Astă-ḑĭ cuvêntulŭ și mâna agitatorilorŭ se amestecă pretutindenea, căcĭ în loculŭ acelui mijlocŭ neînfluințaverŭ alŭ nobilimei, au aflatŭ unŭ altŭ mijlocŭ, prin care sciu sĕ cuceréscă interesulŭ și orĭce poftă de onóre valahă, unŭ mijlocŭ, care prin legende mincinóse este în stare a ațița fantasia acestui poporŭ, aplecatŭ spre misticismŭ, și a i preocupa instinctulŭ celŭ vigurosŭ ce este ascunsŭ în elŭ. Acestŭ mijlocŭ este dacoromânismulŭ. Voimŭ a da acestui dacoromânismŭ o interpretare corectă:

»Dacoromânismulŭ nu este altceva decâtŭ o poftă de domniă. Unŭ omŭ deșteptŭ scie, că pentru a ajunge a domniă este de lipsă sĕ ai putere. Omulŭ politicŭ însĕ scie, că pentru a întruni puterile omogene, afară de interesulŭ comunŭ, este de lipsă și consciința comună, în care zace isvorulŭ puterei. Pentru a pune în mișcare Valachimea ca sĕ cuteze a se nisui sĕ ajungă la domniă, fŭ puțină consciința de sine valahă. Consciința aceea, că eu sunt Valahŭ, care îmĭ tragŭ originea dintr'o amestecătură a popórelorŭ sclave din Balcanĭ, nu i-a oferitŭ poporului de păstorĭ rolulŭ de conducĕtorĭ, nu i-a datŭ titlulŭ de dreptŭ pentru acésta. Din astă causă Valahulŭ, pe basa »nemeșugului“, s'a prefăcutŭ bucurosŭ în Ungurŭ, căcĭ consciința de a fi Ungurŭ a consideratŭ'o elŭ timpŭ îndelungatŭ ca unŭ avantagiu.

Pentru a înălța consciința de sine aîntregului poporŭ a trebuitŭ sĕ se nâscocéscă o altă origine. Pe la sfîrșitulŭ seclului trecutŭ s'au aflatŭ nisce filosofĭ pedanțĭ și mărginițĭ, carĭ au nâscocitŭ, că poporulŭ valahŭ ar fi rĕmășița legiunilorŭ romane. Nebunia acésta sa prinsŭ de inteligința valahă și în decursŭ de unŭ seculŭ sa res-lățitŭ în poporŭ cu o putere covĕrșitóre. Valachii, carĭ nu erau nobilĭ, au speratŭ că în cestiunea aviticităţii vorŭ apuca deasupra »nemeșilorŭ« prin aceea, că pe basa doctrinei dacoromâne, au cuceritŭ de strĕbunĭ ai lorŭ pe Caesarŭ, carĭ, ḑeu, în contra acestei cucerirĭ nu s'au pututŭ apĕra. Și décă acéstă agitațiă a fostŭ bine venită în contra clasei privilegiate, de douĕ orĭ a fostŭ mai bine venită ca mijlocŭ de naționalitate după încetarea privilegielorŭ. Mai 'nainte scopulŭ era ca Valahii sĕ se facă nobilĭ și prin acésta sĕ 'șĭ câștige unŭ titlu de dreptŭ la domniă, acum însĕ facŭ abstrabțiune de cestiunea „nemeșugului« și scopulŭ pentru ajungerea căruia se luptă este esclusivŭ domnia.“

„Adevĕrații urmașĭ ai Romanilorŭ Italianii și Galii, urmașii imediațĭ ai legiunilorŭ hispanice: Francesii și Spaniolii șĭ-au făcutŭ carierele lorŭ naționale fără susŭ ḑișii strĕbunĭ din vechime, pe când acéstă amestecătură turco-tataro-slavă din Balcanĭ numai atuncĭ a începutŭ a se însufleți, de când istoricii lorŭ se încumetă a-șĭ începe istoria lorŭ dela Romulus.

Din timpulŭ acesta numele de Valahŭ este luatŭ ca vĕtĕmare, deasupra prăvăliei de vechiturĭ a lorŭ au atârnatŭ firma de Românŭ. În modulŭ celŭ mai viclénŭ îlŭ aducŭ pe poporulŭ valahŭ la credința, că națiunea lui este locuitórea strĕbună a vechei Dacie, pe basa drepturilorŭ câștigate cu sabia împĕrațilorŭ romanĭ de odinióră, și că décă Maghiarii nu ar fi răpitŭ din mâna lorŭ acéstă Daciă, astăḑĭ ei ar fi domnĭ pe acelŭ pămêntŭ, precum vorŭ și fi, décă vorŭ puté sĕ învingă pe Maghiarĭ.

Poporulŭ nu pricepe doctrina deducţiunei originei atâta însĕ înţelege, că aceia, carĭ pe ei îi aţîţă la ură contra Maghiarilorŭ, le promitŭ pămênturĭ, domniă şi oficii. Acéstă ură apoi, fiindŭ în continuu aţîţată, se desvóltă şi se preface în sânge. Findŭ preocupatŭ de acéstă ură îşĭ uită, că numai acum, nu de multŭ, s'a numitŭ şi Vlach (cuvêntŭ de origine semitică, însémnă: locuitorŭ de munte), séu Blag (cuvêntŭ dela Slavii de médă-ḑi, însémnă: pacĭnicŭ liniştitŭ) şi Rumun, séu Rumis (însémnă: spoitŭ, văpsitŭ). Chiar şi ei, Valahii, s'au numitŭ cu aceste nume,"— cuprinşĭ fiindŭ de ură faţă de Maghiarii, Valahii şĭ-au uitatŭ întregŭ trecutulŭ. Valahulŭ trăesce numai cu fantasia, că elŭ este de origine romană şi urăsce pe Maghiarĭ, carĭ s'au aşeḑatŭ în moştenirea română.

Acesta este modulŭ prin care agitatorii romanĭ au prefăcutŭ poporulŭ în „Dacoromânŭ«.

Rĕsboiulŭ vamalŭ.

„Românulŭ“ de Marţĭ se ocupă în articululŭ de fondŭ de efectele rĕsboiului vamalŭ ḑicêndŭ:

Lumina se face şi a începutŭ deja a pârli ochii împainginaţĭ de trufiă ai vecinilorŭ nostri Ungurĭ. Intr'adevĕrŭ, organele presei ungare fără osebire de părerĭ şi până chiar şi oficiosulŭ „Pester Lloyd,“ carĭ în timpulŭ tratărilorŭ pentru reînoirea convenţiunei comerciale prevesteau perirea economică a României de nu va reînoi convenţiunea — acum sĕ vĕdŭ silite d'a recunósce că resbelulŭ vamalŭ a avutŭ de efectŭ imediatŭ lovirea de mórte a industriei din Transilvania.

Ele suntŭ asemenea silite sĕ constate că óre-carĭ fabricanţĭ din Transilvania şi unŭ însemnatŭ numĕrŭ de lucrătorĭ, ameninţaţĭ de grósnica perspectivă a miseriei ce li se pregătesce, au începutŭ a emigra în România.

Şi în faţa acestorŭ fapte, guvernŭ, camere de comerciu şi societăţĭ industriale, caută din tóte puterile pe de o parte a găsi noi debuşeurĭ pentru produsele industriei transilvănene şi pe de alta a opri pe emigranţĭ, înspăimêntându-i, încercândŭ adecă a le dovedi că în România, le va fi mai rĕu decâtŭ décă ar rĕmânea în ţéra lorŭ.

Sĕ discutămŭ lucrurile, căcĭ unŭ interesŭ naţionalŭ e în jocŭ. Debuşeurĭ nouĕ esteriόre convinsu-s'au organele ungare că nu se potŭ găsi. Acésta le-amŭ spus'o noi dela începutŭ şi le-amŭ dovedit'o în modŭ neîndoiosŭ. Acum o dovedescŭ şi faptele cu a lorŭ neîndurată fatalitate.

Decĭ, la idea de debuşeurĭ esteriόre, carĭ sĕ înlocuiéscă piaţa română, au renunţatŭ, au fostŭ silite sĕ renunţe guvernulŭ, camerele de comerciu şi pressa ungară. Şi, din acéstă causă, au trebuitŭ sĕ-şĭ întórcă ochii spre debuşeurĭ interiόre.

Din acésta preocupare şi în scopulŭ d'a atrage pe consumătorii internĭ spre produsele transilvane, s'au născutŭ esposiţiunile industriale dela Braşovŭ şi dela Cluşiu. Banii ţĕranului Ungurŭ, ḑice „Pester Lloyd,« suntŭ totŭ atâtŭ de bunĭ ca ai ţĕranului românŭ.

Incordarea — fiindcă suntemŭ deprinşĭ a recunósce şi proclama adevĕrulŭ — încordarea e laudabilă. Dér, judecândŭ fără părtinire, nu ne tememŭ d'a afirma că fără resultate însemnate va rĕmâné. Şi écă de ce:

Ţĕranii ungurĭ din Alföld consumă produse industriale, carĭ însĕ provinŭ séu din fabrice austriace, séu suntŭ produse ale industriei domestice locale. Aceste produse suntŭ similare, nu însĕ şi identice cu ale Transilvaniei, ele se deosebescŭ d'aceste din urmă nu numai prin calitate, ci şi prin gustŭ.

Acesta e unŭ motivŭ care va face anevoiósă a lorŭ înlocuire prin produsele transilvane. Dér, presupunêndŭ chiar că înlocuirea se va face, resulta-va din acésta unŭ bine pentru ţéră? Credemŭ că nu; căcĭ décă acei consumatorĭ vorŭ întrebuinţa produse transilvane, vorŭ rĕmâné neconsumate cele de până acumŭ, şi decĭ producĕtorii lorŭ vorŭ perde ceea ce vorŭ câştiga cei din Transilvania.

Resultatulŭ generalŭ va fi decĭ o perdere, fiă într'o parte, fiă în alta. Écă motivulŭ pe care ne întemeiămŭ noi spre a declara că, fără resultate însemnate, va rĕmâné şi actuala încordare ce s'a manifestatŭ în Ungaria pentru găsire de debuşeurĭ interne. Acésta fiindŭ adevĕratŭ, se înţelege de sine că nu rĕmâne industriaşilorŭ transilvanĭ altŭ mijlocŭ pentru a-şĭ utilisa capitalele, a-şĭ asigura esistenţa şi propăşirea, decâtŭ d'a trece în România, d'a se duce în mijloculŭ unorŭ consumatorĭ sigurĭ. Consumaţiunea sigură e celŭ d'intâi şi de căpeteniă elementŭ pentru înfiinţarea unei industrii.

Mai suntŭ şi alte motive, carĭ esercită o iresistibilă atragere pentru industriaşii transilvănenĭ. In România, materiele prime pentru industria transilvană se găsescŭ cu îmbelşugare şi cele mai multe chiar mai eftine decâtŭ în Transilvania unde în mare parte, cum e lâna, se aducéu din ţéră; impositele pentru persóne, pentru industriă şi pentru comerciŭ suntŭ asemenea mai micĭ. Şi tóte aceste împrejurărĭ întrunite suntŭ de natură d'a face şi pe industriaşĭ şi pe lucrătorĭ a preferi o perspectivă de propăşire in România perspectivei de miseriă ce o au, rĕmânêndŭ în Transilvania. Şi şirulŭ înlesnirilorŭ nu sĕ încheiă aci.

Intr'adevĕrŭ tarifulŭ autonomŭ românŭ acordă scutirea de orĭ ce taxă de întrare pentru maşinele atâtŭ agricole, câtŭ şi industriale. Guvernulŭ, credemŭ, va acorda şi condiţiunĭ favorabile de transportŭ pe căile ferate pentru atelierele ce ar voi sĕ se strămute în ţéră.

Aceste consideraţiunĭ ne îndreptăţescŭ sĕ credemŭ că, cu tótă propaganda contrariă a ḑiarelorŭ ungare, curentulŭ de imigrare în România a industriaşilorŭ transilvanĭ mai alesŭ, curentŭ care s'a produsŭ — după câtŭ se afirmă în organele maghiare, nu numai nu va înceta, ci din contră — din ce în ce va cresce şi se va accentua. In firea lucrurilorŭ este ca aşa sĕ fiă.

Se afirmă însĕ că guvernulŭ ungarŭ — de şi bugetulŭ statului maghiarŭ e într'o stare îngrijitóre — e hotărîtŭ a face sacrificii seriόse pentru a ţiné viéţa industriei transilvane. De va putea face ceva, nu scimŭ; dér ne folosimŭ din nou de ocasiune pentru a'lŭ îndemna sĕ cugete şi sĕ studie seriosŭ, pentru a nu lăsa la voia întêmplărei cestiunea înfiinţărei industriei naţionale.

SCIRILE ḐILEI.

Erĭ, aniversarea nascerei M. Sale monarchului nostru, s'a celebratŭ unŭ serviciu divinŭ la biserica catolică, la care au asistatŭ oficerii rĕmaşĭ în Braşovŭ, trupele fiindŭ duse la manevre. O companiă de honveḑĭ au făcutŭ onorurile militare.

—x—

Multă lume a sositŭ erĭ în Braşovŭ, atâtŭ din ţéră câtŭ şi Nemţĭ din România, ca sĕ ia parte la festivităţile săsescĭ şi sĕ visiteze esposiţiunea.

—x—

Foile oposiţionale unguresci spunŭ, că jertfă afacerei Edelsheim-Ianski vorŭ cădé şi br. Orczi, ministru ungurescŭ de lângă M. Sa monarchulŭ, şi adjutantulŭ M. Sale, br. Mondl, pentru simţĕmintele sale ungurescĭ. Se vorbesce de înlocuirea celui dinteiu cu L. Tisza, fratele ministrului. Foile guvernamentale însĕ desmintŭ acéstă scire. Care spunŭ adevĕrulŭ?

—x—

Contele Carolŭ. Bethlen, unchiulŭ comitelui supremŭ alŭ comitatului Braşovŭ, A. Bethlen a muritŭ în etate de 60 de anĭ, la 14 Augustŭ n. în urma unui atacŭ de apoplexiă. A fostŭ imormêntatŭ în cripta familiei la Betlénŭ.

—x—

O fóiă unguréscă spune, că în sĕptĕmâna trecută garḑii financiarĭ au arestatŭ patru Românĭ din clasa domnilorŭ, carĭ fără hârtii de drumŭ trecuseră pe căi laterale dincóce şi iscodiseră prin Breţcu. Fişpanulŭ comitatului Trei Scaune arătă casulŭ ministerului de interne. Până la sosirea rĕspunsului rĕmânŭ Românii, dintre carĭ unulŭ e inginerŭ, arestaţĭ în Poiana sărată.

—x—

Pe muntele Balintruţŭ gendarmii au pusŭ mâna pe Dumitru Radu din România care n'avea paşaportŭ, ér pe muntele Serbata i au luatŭ locuitorului din Sinaia Dumitru Steaulea o puşcă neplătită de dare.

—x—

La înaugurarea esposiţiunei istorice, cu care au începutŭ în Pesta festivităţile în amintirea revindicării Budei, au fostŭ de faţă şi P. S. Sa Metropolitulŭ Miron Romanul şi S. S. Episcopulŭ Ioanŭ Meţianu.

— x—

Privitorŭ la telegrama din Berlinŭ, care comunică că ministru-preşedinte Tisza tocmai acum îşĭ dă seriosŭ ostenéla sĕ aducă la cale o împăciuire durabilă cu Sasii din Ardealŭ, observă »Sieb. Deutsch. Tgblatt“: „Propoşiţiunea finală sună fórte frumosŭ; pagubă numai, că nu e adevĕrată şi că faptele stau în isbitóre contraḑicere cu presupusa ostenélă pentru o „împăciuire durabilă« a Sasilorŭ din Ardealŭ. Aşa ministrulŭ cultelorŭ şi instrucţiunei Augustŭ Trefort şi organele sale în şi afară din ministerŭ, precum şi fişpanii Desideriu Banffy şi Gabriel Bethlen şi ajutórele lorŭ îşĭ continuă mereu şi cu îndoitŭ zelŭ atacurile lorŭ asupra întocmirilorŭ culturale şi asupra caracterului naţionalŭ alŭ Germanilorŭ din Ardealŭ. Tocmai de acelaşĭ calibru, adecă totŭ aşa de netemeinică şi neadevĕrată ca comunicarea din Berlinŭ, e scirea »Bohemiei“ din Praga despre unŭ presupusŭ „pactŭ maghiaro-săséscŭ“ deja gata »în principiu“.

Necazurile Scheienilorŭ.

Braşovŭ, Augustŭ 1886.

(fine.)

Inainte omulŭ mai sĕracŭ, căruia nu 'i era cu putinţă a aduna o sumă mai mare pentru ca sĕ-şĭ cumpere o vacă, şi aḑĭ încă şi mai puţinŭ îi e cu putinţă, îşĭ cumpără câte o óiă, douĕ şi aşa când se 'ntórceaŭ séra dela păşune avea bietulŭ omŭ ce sĕ pună copiilorŭ pe mésă. Adŭ nicĭ atâta nu mai are omulŭ sĕracŭ. Inzadarŭ au eşitŭ comisii peste comisii carĭ au luatŭ hotărîrĭ asupra păşunei ca sĕ rĕmână pe unde au fostŭ până acum. Hotărîrile însĕ au rĕmasŭ hotărîrĭ, ér la esecutarea lorŭ nicĭ că sĕ gândesce cineva. In fiecare momentŭ e în periculŭ bietulŭ omŭ d'a fi pedepsitŭ séu globitŭ, décă vita va rupe unŭ firŭ de érbă din loculŭ opritŭ, dupăce în celŭ neopritŭ mai nu mai are ce pasce. Pentru cai s'a datŭ voiă sĕ pască numai ḑiua şi totŭ în loculŭ unde păşunescŭ vacile, ér nóptea nu. Nu trebue multă minte ca sĕ véḑă omulŭ, că acéstă mĕsură e cu douĕ tăşurĭ. Ce sĕ facă sêrmanulŭ omŭ, sĕ'şĭ trimétă calulŭ la păşune ḑiua? Dér atuncĭ când muncesce, ca sĕ'şĭ agonisécă pânea de tóte ḑilele? Sĕ-lŭ trimétă nóptea? Atuncĭ e pedepsitŭ şi globitŭ.

Când e vorba de pădurĭ, apoi acestea s'au opritŭ cu totulŭ. Nicĭ ramurile, care rĕmânŭ din tăiatulŭ stânjinilorŭ de către comună, şi nicĭ gătéjele nu îĭ e ertatŭ omului sĕracŭ a le aduna fără plată, ci trebue sĕ plătéscă pentru o crosniă (spinare) 4 cr., adecă câtŭ nu facŭ ele fi-

FOILETONU.

Cele trei mărgăritare din începutulŭ renascerei italiane.

(Studiu archeologicŭ de *Severŭ Mureşianu*).

(Urmare.)

Isaacŭ cu mânile legate la spate pare că arată unŭ momentŭ de resistenţă la mişcarea vehementă a tatălui sĕu, care înăbuşindu-şĭ iubirea părintéscă, desperatŭ, cu mâna stângă apucă grumazulŭ fiului sĕu, ca cu drépta sĕ-i înfigă cuţitulŭ de mórte, ca astfelŭ numai sĕ satisfacă voinţii lui Jehova. Ângerulŭ liberatorŭ îşĭ întinde mâna peste capulŭ lui Isaacŭ oprindŭ astfelŭ omorulŭ. Unŭ tînĕrŭ preocupatŭ cu scóterea unui spinŭ din piciorŭ merită mare atenţiune.

Acestŭ reliefŭ, deşi fù lucratŭ cu multă artă şi pricepere, nu a mişcatŭ juriulŭ sĕ decidă în favórea lui, ci în a tînĕrului concurentŭ Ghiberti. Asta învingere avuse mare influinţă asupra sufletului sĕu, căcĭ din ora aceea elŭ se dedică cu trupŭ şi sufletŭ numai architecturei. In acelŭ anŭ îlŭ aflămŭ cu amiculŭ sĕu Donatello în Roma studiândŭ, mĕsurândŭ şi combinândŭ resturile şi ruinele antice, ale cărorŭ forme şi-le însuşesce în decursulŭ timpului cu multă esactitate şi precisiune.

Pofta de gloriă a Florentinilorŭ se îndreptase acum spre catedrala începută de Arnolfo di Cambio, ei pretindeau ceva estraordinarŭ şi grandiosŭ, de aceea Bruneleschi cu mare zelŭ se prepara ca sĕ satisfacă dorinţelorŭ concetăţenilorŭ sĕi. Şi cei 19 anĭ ce i-a petrecutŭ aprópe continuu în Roma, în jurulŭ Panteonului şi a ruinelorŭ romane nu au fostŭ altă decâtŭ o lungă periodă, în care a studiatŭ cum sĕ pótă îndeplini cea mai cutezătóre intreprindere ce nu a cunoscutŭ architectura până atuncĭ.

Gloria ce a secerat'o în anulŭ 1420 este o adevĕrată satisfacţiune pentru lovitura morală ce a primit'o cu 19 anĭ înainte. In acestŭ anŭ a fostŭ conchiămată o mare adunare dintre architecţii cei mai renumiţĭ ai statelorŭ civilisate, pentru de a-şĭ espune planurile referitóre la rădicarea cupolei catedralei florentine. In acéstă adunare de capacităţĭ europene nicĭ unulŭ nu a convinsŭ cu argumente atâtŭ de chiare şi valide ca Bruneleschi. Juriulŭ adêncŭ convinsŭ din argumente despre talentulŭ şi studiulŭ profundŭ alŭ architectului lorŭ, l'a însărcinatŭ cu conducerea acestei opere gigantice. Şi în adevĕrŭ elŭ a şi îndeplinit'o dela anulŭ 1420—1434.

Precândŭ cupola Panteonului din Roma are unŭ diametru de 43.5 metri şi se ridică pre totalitatea zidirei internei rotunde la o înălţime egală cu diametrulŭ eĭ, cupola catedralei florentine de unŭ diametru egalŭ cu a Panteonului, se rădică însĕ pe 8 stîlpĭ puternicĭ la o înălţime de 91 m. ér cu laterna la colosala înălţime de 107 m. Pre aceştĭ optŭ stîlpĭ se ridică mai ânteiu unŭ tamburŭ înaltŭ cu optŭ feţe, conţinêndŭ fiăcare faţă o feréstră mare rotundă ce ar avé sĕ rĕspândéscă o lumină puternică (căcĭ de presinte suntŭ mai tóte astupate). Cupola carea se ridică cu multă maiestate în formă eliptică este boltuită duplu, una dinăuntru şi alta din afară, astfelŭ că între dênsele se ridică treptele carĭ conducŭ la laternă. De însemnatŭ este că Bruneleschi la zidirea acestei opere admirabile nu s'a folositŭ de armătură.

Acéstă catedrală, care este începută în stilulŭ goticŭ-italianŭ nu a datŭ lui Bruneleschi o libertate absolută în adoperarea formelorŭ antice, ci din contră elŭ fù necesitatŭ pentru armonia totului a lua multŭ în considerare stilulŭ antecesorilorŭ lui.

Meritulŭ lui în astă operă este înalta concepţiune de a rădica o masă atâtŭ de colosală pre unŭ sprijinŭ atâtŭ de neînsemnatŭ, o boltitură atâtŭ de înaltă, ce lumea antică în nicĭ unulŭ din colosalele ei edificii nu a cunoscutŭ.

Marelui maestru nu i-a fostŭ decisŭ prin sórte ca sĕ véḑă finită şi coróna operei lui, adecă laterna. A trebuitŭ sĕ trécă preste 15 anĭ până ce Giuliano de Majano o duse în îndeplinire. Şi décă Bruneleschi nu ar fi fostŭ făcutŭ în viéţa sa alte opere decâtŭ numai cupola ca-

indŭ aduse acasa. Pentru o cióclă şi pentru unŭ calŭ de lemne se plătesce şi mai multŭ. Apoi când e vorba de stânjinŭ trebue sĕ-lŭ cumpere omulŭ dela comună cu 8—9½ fl. N'ar fi fostŭ mai cu cale sĕ se pună o taxă de metru cum a fostŭ mai nainte ca astfelŭ sĕrăcimea sĕ 'şĭ aducă lemne în dile când n'are de lucru, sĕ aibă şi ea cu ce sĕ 'şĭ férbă o ciorbă mai de Dómne ajută şi sĕ se încăldéscă în timpulŭ ernei, când gerulŭ nu-lŭ póte potoli cu gătéjele ce i le dă comuna, şi încă şi acelea pe plată?

Dér sĕ ne 'ntórcemŭ din Poiană şi din pădure în Scheiu. Drumurile suntŭ ca vai de ele. Când e timpŭ frumosŭ, mergêndŭ pe ele cu carulŭ în totŭ momentulŭ eştĭ în periculŭ d'a te rĕsturna séu d'a vedé rupêndu-se rótele carului prin gropĭ şi bolovanĭ. Când plouă, eştĭ în periculŭ d'a te 'nglodi cu carulŭ, căcĭ pe josŭ te înoroiesci pănă'n gâtŭ. Când începe a ploua, bieţii ómenĭ se rógă lui Dumnedeu sĕ nu dea vr'o plóiă mare, care sĕ umple văile, sĕ inunde uliţele şi sĕ le rupă casele. Suntŭ uliţe amŭ puté. dice mai tóte, care de când esistă nu s'a făcutŭ ceva pentru îndreptarea lorŭ. Pajiştele (maidanele) în numĕrŭ de peste 120 n'au nicĭ fântânĭ. Mulţime de familii suntŭ silite sĕ 'şĭ aducă apă din locurĭ depărtate, cum este valea Teii şi valea Ţigăniei, şi încă sĕ 'şĭ aducă diua, căcĭ séra îşĭ póte frânge omulŭ vr'unŭ piciorŭ; érna apoi e şi mai rĕu. Chiar şi fântânile care se află pe Tocile când plouă tare suntŭ espuse a fi înfundate cu tóte necurăţeniile câte le têresce cu sine apa.

Prundulŭ, care este piaţa Scheiului, de câte orĭ n'a fostŭ inundatŭ, întrândŭ apa prin curţile şi pivniţele caselorŭ, ba chiar pe ferestrele caselorŭ josŭ situate. Sumă de anĭ a trecutŭ, de când s'a hotărîtŭ în comună şi s'a pusŭ chiarŭ în bugetŭ suma de 4000 fl. pentru regularea Uliţei marĭ şi a Prundului. Dér se vede că regularea lorŭ s'a lăsatŭ pe séma ploilorŭ şi a potópelorŭ, care îşĭ şi facŭ apoi datoria prefăcêndu-le în lacurĭ şi deposite de noroiu.

Multe avemŭ de disŭ, dér ne mărginimŭ a semnala relele şi neajunsurile espuse mai susŭ, în speranţă că se vorŭ lua mĕsurĭ de îndreptare. Nu cerŭ Românii din Scheiu mai multŭ decâtŭ ca conducĕtorii comunei sĕ-şĭ mai îndrepte privirile şi înspre Scheiu şi sĕ nu uite că poporaţiunea din acestŭ suburbiu suntŭ contribuabilĭ ai comunei Braşovŭ, ér nu ai alteia. Sĕ li se facă şi lorŭ, nu parcurĭ, nicĭ promenade, ci ceea ce le este absolutŭ necesarŭ şi sĕ li se facă posibilŭ d'a esista în modŭ cinstitŭ ca şi pănă acuma. Drumurĭ bune, văi regulate, fântânĭ unde nu suntŭ, locŭ de păşunitŭ îndeajunsŭ, şi lemne de focŭ necesare, şi tóte acestea în mĕsură potrivită cu dările ce le plătescŭ, atâta cerŭ Scheienii şi nimicŭ mai multŭ. Acestea suntŭ cestiunĭ de interesŭ generalŭ pentru comună şi de aceea sperămŭ că părinţii oraşului se vorŭ gândi seriosŭ la ele.

Valea Galdei, 15 Augustŭ 1886

Stimate d-le Redactorŭ! Óre ce bucuriă mai putemŭ aştepta noi Românii in acestŭ statŭ constituţionalŭ? Ce mângăiere şi ce iubire frăţescă sĕ mai póte dice că esistă pe acestŭ pămentŭ, décă bietulŭ Românŭ nu se póte bucura baremĭ de o mângăiere şi o libertate câtŭ de puţinŭ favoritóre, decă nu şi de drepturĭ pe carĭ sĕrmanalŭ ar trebui sĕ le aibă egalŭ cu celelalte naţiunĭ conlocuitóre.

Ce dile ai ajunsŭ, Române, în acestŭ statŭ, ce de 17 seculĭ ai vĕrsatŭ sudorĭ de sânge, pănă ce i-ai cultivatŭ locurile, şi prin sudórea feţii tale ai adusŭ nutrementŭ nu numai pentru tine, ci şi pentru cei ce te asupprescŭ şi amărĕscŭ.

In locŭ de remuneraţiune, pedépsă.

Óre d-lŭ advocatŭ R. Patiţa pentrucă i s'a trămisŭ cu posta Romanulŭ »Horea« ce a greşitŭ contra statului de i-au dictatŭ pedépsa de 150 fl.? Prin aceea n'a vătămatŭ pe nimenea, nicĭ n'a făcutŭ agitare contra Maghiarismului

Dér sĕrmanulŭ de învĕţătorŭ dela Intregăldĭ pentrucă a asistatŭ la aniversarea dilei de 3 (15) Maiu a fostŭ pedepsitŭ cu 100 fl. şi neputêndu-i solvi în 16 Augustŭ n. a fostŭ închisŭ în arestulŭ din Aiudŭ, unde-şĭ va continua cursulŭ pedepsei pănă în fine.

Asigurezŭ pe »Domnii" noştri că cu batjocurĭ de acestea şi terorizărĭ nu vorŭ câştiga în vecĭ frăţietatea Românului.

Cu acestea remânŭ poftindŭ curagiu şi vêrtute la totŭ Românulŭ pădindŭ dreptatea şi adevĕrulŭ, dér istoria trecutului sĕ nu o trécă cu vederea. La revedere!

U. P. T.

Higiena Sătenului.

D. doctorŭ Grigore Christescu, mediculŭ oraşului Tĕrgovişte, printr'o scrisóre deschisă adresată d-lui redactorŭ alŭ diarului „Progresulŭ Medicalŭ Românŭ«, după ce resumă, în partea întâiŭ, bólele constatate ca periculóse sătenului, temelia statului Românŭ, oprindu-lŭ în desvoltarea sa fisică şi intelectuală, — în partea a doua enumeră următórele mijlóce indispensabile pentru combaterea acestei bóle.

Nu ne putem opri fără a arăta, că d. doctorŭ Gr. Christescu, în acestŭ anŭ întréga lună Iunie, a fostŭ concentratŭ de ministerulŭ de resbelŭ la ambulanţa Dâmboviţa-Prahova, pentru căutarea sătenilorŭ bolnavĭ.

Contra Pellagrei: a) Infiinţarea unui cuptorŭ mare între douĕ comune în care sătenii sĕ fiă obligaţĭ a'şĭ prăji porumbulŭ culesŭ necoptŭ, din causa timpului rĕu (1).

b) Sĕ se înfiinţeze prin comună magazii de reservă în care sĕ nu se depună decâtŭ porumbŭ prăjitŭ, spre a se distribui sătenilorŭ în anii de lipsă.

c) Sĕ se reducă posturile şi prin clerulŭ ruralŭ şi invĕţătorii ruralĭ sĕ se facă cunoscutŭ sătenilorŭ, ce anume posturĭ sĕ ţiă, spre a se evita unŭ usagiŭ lungŭ de verdeţurĭ, ce nu hrănescŭ îndestulŭ pe unŭ omŭ ce muncesce multŭ.

d) Prin preoţii şi învĕţătorii ruralĭ, sĕ se recomande sătenilorŭ de a face usŭ de untŭ, ouă, brânză, pastramă, carne şi la facerea mămăligei de regulă sĕ adauge şi lapte.

II. Contra reumatismului: a) Locuinţa sătenului, fiindŭ singura causă a acestei bóle, guvernulŭ sĕ se însărcineze cu construcţiunea ei după unŭ planŭ bine determinatŭ, obligândŭ pe sătenĭ la rescumpărare în termenŭ de 10—15 anĭ. Aceste case sĕ fiă clădite pe unŭ terenŭ sănĕtosŭ şi trase la liniă, spre a forma strade drepte, luminóse şi bine aerate. b) Sĕ se oblige sătenii a'şĭ pune petrişĭ prin curţile caselorŭ; celorŭ sĕracĭ, li se va pune gratisŭ de autoritatea comunală. c) Sĕ se grăbéscă facerea şoselelorŭ comunale şi judeţiane; sĕ se astupe gropile, şanţurile şi tóte bălţile cu ape stătute spre a feri infiltraţia zidurilorŭ dela case, evitându-se astfelŭ o admosferă totdeuna rece şi igrasiósă. d) Botezulŭ noilorŭ născuţĭ sĕ se facă numai în lunile calde ale anului s'au numai în casă şi nicĭ decumŭ la Biserică; acésta pentru timpulŭ ernei, spre a se evita acelŭ contrasŭ (2) periculosŭ ce esistă între temperatura apei botezului şi aceea din care a venitŭ copilulŭ nou născutŭ. e) Prin preoţii şi învĕţătorii ruralĭ sĕ se atragă câtŭ de desŭ atenţiunea sătenilorŭ asupra îmbrăcămintei spuindu-le că décă ea. nu este suficientă (3) espune sănĕtatea lorŭ la bólele cele mai periculóse.

III. Contra guşei, paludismului şi altorŭ bóle: a) Infiinţarea spitalelorŭ rurale în fiăcare plasă unde suferindii sĕ se caute conformŭ legilorŭ stabilite prin ştiinţă şi experienţă. Cu medicii arondismentelorŭ de astădĭ sĕ cheltuescŭ banii judeţelorŭ fără nicĭ unŭ resonŭ, deórece ei, (medicii) nu potŭ trata bolnavii în conformitate cu preceptele artei medicale, expunêndu-se în acelaşĭ timpŭ şi dispreţului publicŭ Acestŭ dispreţŭ vine de acolo că, orĭce nesuccesŭ este atribuitŭ nesciinţei, ér nu lipsei totale a mijlócelorŭ reclamate de ştiinţă. Afară de asta, d-nii medicĭ de arondismente niciodată nu 'şĭ facŭ datoria scrisă în legile şi regulamentele de astădĭ, de óreoe prin ele li se cere aceea ce n'au învĕţatŭ în şcólă şi anume: se umble fără rostŭ prin sate.

Din cele relatate pănă aicĭ reese că numai construirea caselorŭ sătenilorŭ de către statŭ, construirea spitalelorŭ în mijloculŭ fiă-cărei plăşĭ, înfiinţarea magaziilorŭ de reservă, construirea scólelorŭ rurale şi facerea drumurilorŭ comunale, suntŭ singurele mijlóce ce potŭ aduce fericirea şi prosperitatea săteanului nostru.

Datoria medicului este de a arĕta rĕulŭ, ér a guvernului de a lua mĕsurĭ pentru vindecarea lui. — »Naţiunea«.

---

1) In Franţa, Italia şi America s'a esterminatŭ Pellagra numai prin interdicerea consumărei porumbului neprăjitŭ. Este destulŭ sĕ simţă sătenulŭ gustulŭ porumbului prăjitŭ şi sĕ fimŭ singurĭ îşĭ vorŭ clădi cuptóre spre aşĭ procura unŭ alimentŭ bunŭ şi sănĕtosŭ.

2) Graţie acestui contractŭ de temperatură, cei mai mulţĭ copii în timpulŭ ernei morŭ a şesea di după botezŭ. Décă scapă cumva apoi rĕmânŭ cu infirmităţĭ incurabile. Ceia ce menţionămŭ aci în trécĕtŭ, am probatŭ cu cifre în raportulŭ nostru de finele anului 1885 şi care raportŭ l'amŭ presentatŭ d-lui Dr. Sergiu inspectorulŭ circomscripţiunei.

3) Mulţĭ sătenĭ trecŭ vĕra, totŭ cu căciulă cum a petrecutŭ şi ierna. Ore acesta nu'i espune la dambla? (apoplexie cerebrală.)

Ultime sciri.

Franzensbad, 16 Augustŭ. Prinţulŭ Cuza va asista la căsĕtoria d-şorei de Giers, care se va celebra la 1 Septemvre cu d-lŭ Rosetti Solescu.

Dresda, 16 Augustŭ. Ministrulŭ plenipotenţiarŭ alŭ Austriei a remisŭ astădĭ Regelui o scrisóre a împĕratului Austriei prin care M. S. cere mâna principesei Maria Iosefa pentru archiducele Otto.

DIVERSE.

CUNUNIA. — D-lŭ Elia Iuga teologŭ absolutŭ şi d-şóra Maria Rusu îşĭ vorŭ serba cununia lorŭ în Chintelnicŭ la 29 Augustŭ c. n. la 3 óre după amédi.

***

Mai rĕu ca pe la noi. — Intr'unŭ oraşŭ din Austria fu osânditŭ unŭ bietŭ sodalŭ fără lucru, pentru cerşitoriă la dece dile închisóre. Judecătorii ilŭ întrebară, décă este mulţămitŭ cu acéstă sentinţă, elŭ însĕ rĕspunse: »Mĕ rogŭ, domnilorŭ, fiţĭ bunĭ şi-mĭ prelungiţĭ închisórea, sĕ vĕ dea Dumnedeu sănĕtate!" „M. R.«

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

---

tedralei florentine, ar fi fostŭ de ajunsŭ ca sĕ-şĭ facă unŭ nume nemuritorŭ.

Insĕ pe elŭ ilŭ aflămŭ dela anulŭ 1420 pănă la finea vieţii sale făcêndŭ planurĭ şi conducêndŭ multe ziđurĭ de mare însemnătate, precum bisericĭ, palate, mânăstirĭ şi multe alte lucrărĭ ce cadŭ în arta architecturei.

Aci i s'a datŭ o libertate absolută în întroducerea şi întrebuinţarea acelorŭ forme şi întocmirĭ architectonice ce şi le a adunatŭ şi însuşitŭ din resturile ruinelorŭ romane. Esistinţa unei oscilaţiunĭ între adoperarea acestorŭ detailurĭ cu productele tradiţionalĭ ale evului mediu nu se putea delătura deórece inceputulŭ renascerei nu cunoscea unŭ canonŭ precisŭ.

Aşa vedemŭ cum Bruneleschi în S. Lorenzo dă basilicei evului mediu unŭ îmbrăcămentŭ anticŭ, prin nobilitarea columnelorŭ în stilulŭ corinticŭ, prin împreunărea architravului, frisului şi a geisonului cu capitelulŭ columnei şi prin ornarea arcurilorŭ lorŭ. Prin aceste combinaţiunĭ interiorulŭ este predomnitŭ de o curată frumseţă şi nobilitate a detailurilorŭ, formândŭ unŭ complecs armonicŭ ce arareorĭ unŭ muritorŭ ilŭ sciă întruni aşa clarŭ într'unŭ opŭ architectonicŭ.

Naia principală este acoperită planŭ, pre când năile lateralĭ suntŭ provĕdute cu boltiturĭ cruciate, ér fiăcare din aceste se despartŭ de naia principală prin 7 columne în forma susŭ amintită. Pĕreţii năilorŭ lateralĭ suntŭ decoraţĭ cu pilostri şi semicolumne, ér între acestea se înşirŭ nichiăle carĭ servescŭ de capele. Păreţii năii principale suntŭ animaţĭ cu unŭ şirŭ de ferestri semicercuale, carĭ se ridică dea-supra fiăcăruia arcŭ alŭ columnelorŭ. Unde naia principală cu cea traversală se încrucişéză, se rădică pre astă quadratură o cupolă dér fără tamburŭ, ale cărei ferestri inşirate jurŭ împrejurŭ suntŭ asemenea semicercualĭ. Corulŭ se închide în unŭ unghiu dreptŭ. La braţulŭ nordicŭ alŭ năii traversale se mărginesce sacristia cea vechiă, carea asemenea e făcută de Bruneleschi şi carea este fórte frumosŭ ornată cu opere de ale lui Donatello şi Andrea del Verochio. Faţada care avea sĕ aibă o menire înaltă acum mai după 500 de anĭ a rĕmasŭ totŭ nefinită

S. Lorenzo este prima basilică grandiósă a renascerei italiane, prin ea basilica pre columne acoperită planŭ ajunge la onorurile ei de mai nainte.

St. Spirito, asemenea o basilică acoperită planŭ. carea în urma unui incendiu în anulŭ 1471 ér ajunsă în lucrare, s'a finitŭ numai în parte după planurile lui Bruneleschi. Aci nichiăle au aceea înălţime ca năile lateralĭ, pre când în S. Lorenzo suntŭ cu multŭ mai jose. Aceste capele, carĭ dimpreună cu năile lateralĭ se continuă preste naia traversală şi preste corŭ, dau celŭ mai escelintŭ efectŭ perspectivicŭ. Cupola carea se rădică în mijloculŭ năii traversalĭ provĕdută cu tamburŭ pare a nu fi fostŭ concepţiunea lui Bruneleschi*) căcĭ vedemŭ că elŭ întrebuinţéză acestŭ cilindru în S-ta Maria del Fiore a cărui menire este ca sĕ ţină în susŭ colosala masă a cupolei ce se ridică preste dînsulŭ, ér aci cupola acésta mică nu póte face atarĭ pretensiunĭ.

De mare interesŭ pentru stilulŭ architectonicŭ este capella dei Pazzi, începută îndată după marea concurenţă pre la anulŭ 1420 la Sta Croce în Florenţa. Aci stilulŭ renascerei italiane ne face cea mai nobilă şi curată impresiune. Planulŭ acestei capele este o cruce grecéscă, porticulŭ formeză o boltitură cu barile (boltitură rotundă) pre columne corintice întreruptŭ în mijlocŭ prin unŭ arcŭ, preste care se rădică o cupolă mică cu casete, smălţuită cu diverse colorĭ.

In interiorŭ păreţii suntŭ înfrumseţaţĭ cu pilastri corinticĭ, cupola este poligonă cu ferestri rotunde. Acéstă mică clădire este una dintre cele mai atrăgĕtóre şi mai armoniose clădirĭ ce cunósce renascerea italiană, ea servise ca modelŭ la alte clădirĭ grandiose ce au intreprinsŭ succesorii lui Bruneleschi. (Va urma.)

---

*) Jac. Burchardd der Cicerone ediţiunea 3 tom. I. pag. 177.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Augustŭ st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4% . . .	108 55	Bonurĭ croato-slavone . . .	105.25
Rentă de hârtiă 5% . .	97.95	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	154.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	100.70	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	127.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 50	Renta de hărtiă austriacă	85.55
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	120 40	Renta de arg. austr. . .	86 40
Bonurĭ rurale ungare . .	105.20	Renta de aurŭ austr. . .	121 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C5.10	Losurile din 1860 . . .	143 75
B nurĭ rurale Banat-Timişŭ	105.20	Acţiunile băncel austro-ungare	869 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.20	Act. băncel de creditŭ ung.	291.25
Bonurĭ rurale transilvane	105 70	Act. băncel de creditŭ austr.	282.80
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.92
		Napoleon-d'orĭ	9.98
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.70
		Londra 10 Livres sterlinge	126.—

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 2 Augustŭ st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	$93^1/_2$	94—
Renta rom. amort. (5%)	98—	$98^1/_4$
» convert. (6%)	$88^1/_2$	89—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	33—	34—
Credit fonc. rural (7%)	$103^3/_4$	104—
» „ „ (5%)	$87^3/_4$	88—
» » urban (7%)	$100^3/_4$	101—
» » » (6%)	92—	$92^1/_4$
» » » (5%)	83—	$83^1/_4$
Banca naţională a României 500 Lei	1025	1030
Ac. de asig. Dacia-Rom.	272	276
« » » Naţională	215	222
Aurŭ contra bilete de bancă . .	13.70	13.90
Bancnote austriace contra aurŭ. .	2.01	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 9 Augustŭ st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.70	Vênd.	8.72
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10.—
Lire turcescĭ	»	11.27	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.29
Galbenĭ	»	5.88	»	5.92
Scrisurile fonc. »Albina» . .	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	121.½	»	122.½
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

Nr. 9077/1886.

PUBLICAŢIUNE.

Frederic Czell şi fii, fabricanţĭ în Braşovŭ, au intenţiunea sĕ înfiinţeze pe proprietăţile trecute în protocolulŭ funduarŭ sub pag. Nr. 9109 A; Nr. top. 10799, 10800, 10801 şi 10576 o fabrică de petroleu.

Acésta se aduce la cunoscinţă publ. cu acelŭ adausŭ, cum că pertractarea prescrisă în sensulŭ §-lui 25 din art. de lege Nr. XVII. din anulŭ 1884 va avé locŭ la faţa loculuĭ Marţĭ în 31 Augustŭ a. c. órele 10 a. m. unde vorŭ avé toţĭ acei, carĭ vorŭ voi sĕ protesteze contra acestei întreprinderĭ, sĕ-şĭ declare observaţiunile lorŭ verbalŭ séu în scrisŭ la ḑiua şi ora susŭ arĕtată comisiunei pertractătóre.

In fine se facŭ atente părţile interesate, cum că planulŭ şi descrierea antreprisei sĕ potŭ vedé la despărţĕmêntulŭ industrialŭ alŭ subscrisului magistratŭ până în ḑiua pertractărei în fiă-care ḑi dela 9—12 óre.

Braşovŭ, 12 Augustŭ 1886. Magistratulŭ orăşenescŭ.

Nr. 9510/1886.

Concursŭ!

Pentru ocuparea postului vacantŭ de cancelistŭ la capitanatulŭ orăşenescŭ din locŭ, împreunatŭ anualmente cu salarŭ de 450 fl şi 100 fl. banĭ de quartirŭ, se escrie prin acésta concursŭ.

Doritorii pentru acestŭ postŭ au sĕ-şĭ documenteze cunoscinţele şcolare, cunoscinţele celorŭ 3 limbĭ ale patriei, desteritatea în resortulŭ de scrisŭ şi aceea, că nu au trecutŭ peste etatea de 40 de anĭ. Petiţiunile astfelŭ instruate suntŭ a se aşterne subscrisului magistratŭ până în 31 Augustŭ a. c. după prânḑŭ la 5 óre.

Braşovŭ, 14 Augustŭ 1886.

Magistr. orăşenescŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	7.45	—
Predealŭ	—	9.32	12.50	—
	—		1.09	—
Timişŭ	—	9.56	1.40	—
Braşovŭ	—	10 20	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1 04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2.07	—
Ghirisŭ	4.09	—	3.08	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Cluşiu	5.56	—	5.35	—
	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7.34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mezö-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare	10.41	—	—	4.06
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	—	—	10.50	—
	3.00	8.50	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu	10.01	10.28	5.05	6.43	—
	10.26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea	1.36	—	—	9.31	—
	1.48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	—
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mic.	5.05	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ	1.09	—	—	7.14	1.09
	1.55	5.45	—	—	1.50
Timişŭ	2.53	6.22	—	—	2.48
Predealŭ	3.28	6.47	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	9.35	11.45	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2.35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	—	4.53
	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok	11.02	—	11.40
	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	- -	9.28
Gurasada	7.43	- -	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8 17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1,35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.